

Andrzej Waszczuk*

Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych jako przykład współpracy biznesu i administracji rządowej

Tripartite Commission for Social and Economic Affairs as an example of cooperation between business and government administration: The article looks at the status of Tripartite Commission for Social and Economic Affairs (henceforth: Tripartite Commission) which plays an important role in social dialogue, as well as relations between business and government in Poland. First, the author describes the current legal status of Tripartite Commission, its members and scope of its activities. Next, he reflects on some aspects of norm collisions related to the Commission's works.

Słowa kluczowe: *Trójstronna Komisja, dialog społeczny w Polsce, administracja rządowa, organizacje pracowników, organizacje pracodawców*

Keywords: *Tripartite Commission, social dialogue in Poland, government administration, workers' organizations, employers' organization*

* Absolwent Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;
e-mail: a.waszczuk@op.pl.

Wstęp

W demokracji konieczne jest prowadzenie debaty publicznej. Tworzy ona sprawne narzędzie w łagodzeniu napięć między władzą publiczną a obywatelami. W preambule Konstytucji Rzeczypospolitej wskazano, że stanowi ona zbiór podstawowych praw dla państwa¹. Zbiór ten jest powiązany z poszanowaniem wolności i sprawiedliwości oraz dialogiem społecznym².

¹ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 13.

² Zob. preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm., dalej Konstytucja.

Formą instytucjonalizacji dialogu było powołanie Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych (dalej Trójstronna Komisja, Komisja)³.

Wobec faktu, że dialog i współpraca partnerów społecznych tworzą jedną z podstaw ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej⁴, należy zbadać, czy jedynie Trójstronna Komisja jest w stanie urzeczywistnić określone funkcje, cele i zadania państwa. Autor artykułu przedstawia analizę w momencie, gdy trwają prace nad nową formułą dialogu społecznego w Rzeczypospolitej⁵. Po lekturze proponowanych zmian legislacyjnych zdecydował się on jednak na pominięcie odniesień do proponowanych zmian z uwagi na to, że budzą one poważne zastrzeżenia co do ich konstytucyjności, zasadności oraz niezbędności⁶.

Zamiarem autora tego artykułu jest analiza systemowa pozycji prawnej, składu, przedmiotu działania i prawnych form działania Trójstronnej Komisji. Jego celem zaś jest przedstawienie zagadnienia w perspektywie systemowej. Wykorzystał on poglądy wyrażone w piśmiennictwie oraz w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Nie ulega wątpliwości, że główne rozważania prowadzone są na kanwie norm prawnych. Dlatego też dopełnieniem rozważań są uwagi na temat podstaw aksjologicznych przyjętej regulacji prawnej.

Pozycja i skład Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

Status Trójstronnej Komisji został uregulowany ustawą⁷. Ustawodawca uczynił zadość wymaganiom wynikającym z klauzuli demokratycznego państwa prawnego i związanej z nią zasady legalizmu, a ponadto urzeczywistnił postulaty zgłaszane w piśmiennictwie⁸.

³ Szerzej zob. K. Całka-Lajnert, *Trójstronna Komisja ds. Społeczno-Gospodarczych jako przykład instytucjonalizacji demokracji*, „Przegląd Prawa Karnego” 2012, nr 4, s. 171.

⁴ Por. W. Skrzydło, *Konstytucja*, *op. cit.*, s. 33.

⁵ Obecnie prace nad zasadami dialogu społecznego są zaawansowane, szerzej zob. T. Zalewski, *Rada Dialogu Społecznego*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 19 lutego 2015 r., nr 34, s. B1.

⁶ Por. *Uwagi do propozycji założeń do projektu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i wojewódzkich radach dialogu społecznego* przedstawione przez Związek Pracodawców Polska Miedź z 19 sierpnia 2014 r.

⁷ Ustawa z 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, Dz.U. nr 100, poz. 1080, ze zm.; dalej u.T.K.S.G.

⁸ Tytułem przykładu por. K. Rączka, *Glosa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 maja 1997 r. (sygn. akt U 2/96)*, „Przegląd Sejmowy” 1998, nr 1, s. 190.

Na tym tle pojawia się kwestia uzasadnienia przyjętego rozwiązania prawnego. Uzasadnienie to znaczy więcej niżli tylko *ratio legis*. U podstaw każdej regulacji prawnej można dostrzec wartości, które zdaniem ustawodawcy zasługują na uwzględnienie. Wobec powyższego podstawy aksjologiczne powołania Komisji można odnaleźć w wartościach konstytucyjnych. Z pewnością takimi wartościami konstytucyjnymi z perspektywy państwa jest demokracja, prawo, społeczna sprawiedliwość oraz praworządność, a z punktu widzenia obywatela – wolności i prawa człowieka i obywatela, solidarność, współpraca oraz praca⁹.

W świetle obowiązującego prawa w skład Trójstronnej Komisji wchodzi reprezentanci strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców (art. 4 ust. u.T.K.S.G.). Przedmiotem dalszych rozważań jest charakterystyka uczestników dialogu społecznego w Komisji.

Przedstawiciele strony rządowej wybiera Prezes Rady Ministrów spośród przedstawicieli Rady Ministrów¹⁰. Zdaniem autora tego artykułu przyjęte rozwiązanie legislacyjne jest konsekwencją brzmienia art. 33 ustawy o Radzie Ministrów¹¹. Prezes Rady Ministrów niezwłocznie po powołaniu Rady Ministrów określa szczegółowy zakres działania ministra, kierując się klasyfikacją działów administracji rządowej¹², w drodze rozporządzenia¹³. Dla jasności wyводу autor pracy zdecydował się na wyodrębnienie katalogu kilku grup w obrębie strony rządowej, z wyjątkiem Ministra Pracy i Polityki Społecznej, ponieważ minister ten kieruje działami: „praca, zabezpieczenie społeczne” oraz „rodzina”¹⁴. Tym samym ma szczególny status w dialogu trójstronnym.

Pierwszą grupę tworzą przedstawiciele resortów gospodarczych, tzn. Minister Gospodarki, kierujący działem „gospodarka”¹⁵; Minister Rolni-

⁹ Por. *Nauka administracji*, Z. Cieślak (red.), Warszawa 2012, s. 211–212.

¹⁰ Autor tego artykułu nie znalazł omówienia strony rządowej w dotychczasowym piśmiennictwie. Stąd też podejmuje próbę scharakteryzowania tego uczestnika dialogu społecznego w tym artykule.

¹¹ Ustawa z 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, Dz.U. z 2012 r. poz. 392 ze zm., dalej u.R.M.

¹² Katalog działów administracji rządowej zawiera art. 5 ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, Dz.U. z 2013 r. poz. 743, ze zm., dalej u.d.a.rz.

¹³ Rozporządzenia te tracą moc w momencie powołania nowej Rady Ministrów lub powołania nowego ministra dla danego działu, zob. art. 33 ust. 2 u.R.M. W przypadku uchylecia danego rozporządzenia kompetencje przechodzą na Prezesa Rady Ministrów, zob. art. 33 ust. 3 u.R.M.

¹⁴ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Dz.U. poz. 1260.

¹⁵ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Dz.U. poz. 1252.

ctwa i Rozwoju Wsi, odpowiadający za dział: „rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne i rybołówstwo”¹⁶, Minister Środowiska, sprawujący pieczę nad działem „gospodarka wodna i środowisko”¹⁷, a także Minister Infrastruktury i Rozwoju, odpowiedzialny za działy: „budownictwo, lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne” oraz „mieszkalnictwo”, „gospodarka morska”, „rozwój regionalny”, a także „transport”¹⁸.

Drugą grupę stanowią przedstawiciele resortów finansowych, tj. Minister Finansów, odpowiedzialny za dział „budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe”¹⁹ oraz Minister Skarbu Państwa, kierujący działem „Skarb Państwa”²⁰.

Trzecia grupa składa się z Ministra Administracji i Cyfryzacji, który odpowiada za działy: „administracja publiczna”, „informatyzacja”, „łączność”, a także „wyznania religijne” oraz „mniejszości narodowe i etniczne”²¹, Ministra Spraw Wewnętrznych, który sprawuje pieczę nad działem „sprawy wewnętrzne”²², oraz Ministra Zdrowia, który zajmuje się działem „zdrowie”²³.

Ostatnią grupę tworzy: Minister Edukacji Narodowej, odpowiadający za dział „oświata i wychowanie”²⁴, oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zajmujący się działem „nauka i szkolnictwo wyższe”²⁵.

Strona pracownicza jest reprezentowana w Komisji przez przedstawicieli reprezentatywnych organizacji związkowych (art. 6 ust. 1 u.T.K.S.G.). Re-

¹⁶ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Dz.U. poz. 1261.

¹⁷ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska, Dz.U. poz. 1267.

¹⁸ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Dz. U. poz. 1257.

¹⁹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów, Dz.U. poz. 1256.

²⁰ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Skarbu Państwa, Dz.U. poz. 1262.

²¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Administracji i Cyfryzacji, Dz.U. poz. 1254.

²² Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych, Dz.U. poz. 1265.

²³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia, Dz.U. poz. 1268.

²⁴ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej, Dz.U. poz. 1255.

²⁵ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Dz.U. poz. 1259.

prezentatywną organizacją związkową, w rozumieniu art. 6 ust. 2 u.T.S.G., jest ogólnokrajowy związek zawodowy, ogólnokrajowe zrzeszenia lub federacje tych związków i ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe lub konfederacje, o ile łącznie spełniają kryteria: podmiotowe i przedmiotowe. Zdaniem autora tego artykułu nie należy wskazywać zasięgu terytorialnego jako kryterium, ponieważ zasięg działania organizacji stanowi element oceny formalnej wniosku o stwierdzenie reprezentatywności²⁶.

Kryterium podmiotowe zakłada, że reprezentatywny związek zawodowy zrzesza powyżej 300 000 członków, którzy są pracownikami, w rozumieniu art. 2 Kodeksu pracy²⁷ (art. 6 ust. 2 pkt 1 u.T.K.S.G.). Dodatkowym ograniczeniem jest to, że nie uwzględnia się członków organizacji związkowej, którzy przeszli z innej reprezentatywnej organizacji związkowej (*in fine* art. 6 ust. 3 u.T.K.S.G.)²⁸. Ograniczenie to ma jednak charakter względny, ponieważ wygasa z upływem jednego roku²⁹.

Kryterium przedmiotowe wymaga, aby reprezentatywny związek zawodowy działał w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w ponad połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (dalej PKD) w rozumieniu przepisów odrębnych (art. 6 ust. 2 pkt 2 u.T.K.S.G.).

Podkreślenia wymaga fakt, że kryterium podmiotowe i przedmiotowe uznaje się za spełnione, jeżeli nie więcej niż po 100 000 członków organizacji związkowej pozostaje w stosunku pracy w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności został określony w jednej sekcji PKD³⁰. Innymi słowy, wymóg reprezentatywności danej organizacji związkowej jest spełniony, jeśli członkowie danej organizacji związkowej wykonują pracę z różnych sekcji PKD.

Stronę pracodawców reprezentują przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców (art. 7 ust. 1 u.T.K.S.G.). Reprezentatywną organizacją pracodawców, w świetle art. 7 ust. 3 u.T.K.S.G., jest organizacja

²⁶ Odmienny pogląd prezentuje J. Skoczyński, dla którego dodatkowym kryterium jest zasięg terytorialny działania organizacji społecznej, zob. *idem*, *Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkie komisje dialogu społecznego*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2001, nr 12, s. 26.

²⁷ Por. ustawę z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, Dz.U. z 2014 r. poz. 1502, ze zm., dalej k.p.

²⁸ Tę samą technikę legislacyjną zastosował ustawodawca w stosunku do reprezentatywnej organizacji pracodawców, zob. art. 7 ust. 4 u.T.K.S.G.

²⁹ Por. K. Całka-Lajnert, *Trójstronna Komisja*, *op. cit.*, s. 172.

³⁰ Powyższa uwaga pozostaje aktualna w stosunku do reprezentatywnej organizacji pracodawców, zob. art. 6 ust. 3 w związku z art. 7 ust. 3 u.T.K.S.G.

pracodawców, która spełnia łącznie kryteria: podmiotowe, przedmiotowe i zasięgu terytorialnego.

Wedle kryterium podmiotowego reprezentatywna organizacja pracodawców powinna zrzeszać pracodawców, którzy zatrudniają przynajmniej 300 000 pracowników (art. 7 ust. 3 pkt 1 u.T.K.S.G.).

Kryterium przedmiotowe zakłada, że organizacje pracodawców działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w ponad połowie sekcji PKD w myśl przepisów o statystyce publicznej (pkt 3 art. 7 ust. 3 u.T.K.S.G.).

Dodatkowo wymaga się, by organizacja pracodawców miała zasięg ogólnokrajowy (pkt 2 art. 7 ust. 3 u.T.K.S.G.). Autor tego artykułu uważa, że wymóg ten jest spełniony, gdy dana organizacja pracodawców działa we wszystkich województwach.

Należy wskazać, że w posiedzeniach Komisji, wyłącznie z głosem doradczym, uczestniczą przedstawiciele: Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a także samorządu terytorialnego w zakresie wykonywania przezeń zadań publicznych po powołaniu przez Prezesa Rady Ministrów³¹. Jednocześnie strony dialogu społecznego mogą zapraszać, z głosem doradczym, inne podmioty. Przykładowo można wskazać przedstawicieli: organizacji społecznych i zawodowych, organizacje związkowe i organizacji pracodawców, które nie są reprezentatywne w rozumieniu ustawy³².

Przedmiot działania Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

Trójstronna Komisja, jako forum dialogu społecznego, realizuje określone cele. Komisja może realizować te cele dzięki specjalnym uprawnieniom, które mogą mieć charakter ogólny i szczegółowy. Omówienie uprawnień Komisji stanowi przedmiot dalszych dociekań.

Bardzo ważna jest możliwość wniesienia pod obrady Komisji sprawy o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, a warunkiem tego jest odpowiedź na pytanie, czy rozwiązanie danej sprawy jest istotne dla pokoju społecznego (art. 2 ust. 1 u.T.K.S.G.). Z pewnością przyjęta konstrukcja prawna jest klauzulą generalną. Stąd też autor tego artykułu uważa, że każda sprawa objęta właściwością reprezentanta Rady Ministrów może stanowić przedmiot prac Trójstronnej Komisji.

³¹ Szerzej zob. art. 4 ust. 2–3 w związku z art. 9 u.T.K.S.G.

³² Por. art. 5 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 4 w związku z art. 7 ust. 5 u.T.K.S.G.

Doniosłe znaczenie ma udział Trójstronnej Komisji w pracach nad projektem ustawy budżetowej. Bowiern strona rządowa, w terminie do dnia 10 maja, przedstawia wstępną prognozę wielkości makroekonomicznych, które stanowią podstawę prac nad projektem ustawy budżetowej, a strona pracowników i pracodawców, albo w terminie do dnia 20 maja przedstawiają wspólną propozycję w sprawie wzrostu w następnym roku wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albo w terminie do dnia 25 maja każda ze stron osobno przedstawia swoją propozycję w tych obszarach (art. 3 ust. 1–3 u.T.K.S.G.). Jednocześnie istnieje możliwość zaprezentowania propozycji przez każdą z organizacji pracowników i pracodawców osobno, w terminie do dnia 30 maja, jeżeli strona nie przedstawi propozycji w wyżej wskazanych obszarach (art. 3 ust. 4 u.T.K.S.G.).

Drugim etapem konsultacji jest skierowanie założeń projektu budżetu państwa na rok następny do Komisji, w terminie do dnia 15 czerwca, w celu uzyskania stanowiska strony pracowników i pracodawców, które mogą przedstawić opinię o założeniach projektu budżetu państwa bądź wspólną w terminie do dnia 20 lipca, bądź osobno w terminie do dnia 25 lipca (art. 3 ust. 5–7 u.T.K.S.G.). Również każda z organizacji pracowników i pracodawców w Komisji w terminie do dnia 31 lipca może przedstawić swoją opinię dotyczącą założeń projektu budżetu państwa (art. 3 ust. 8 u.T.K.S.G.).

Trzeci etap rozpoczyna się od przedstawienia Komisji projektu ustawy budżetowej na następny rok wraz z uzasadnieniem, najpóźniej 20 dni przed skierowaniem tegoż projektu do Sejmu, aby strony pracowników i pracodawców mogły zająć stanowisko (art. 3 ust. 9 u.T.K.S.G.). Termin na wyrażenie wspólnego stanowiska wynosi 6 dni roboczych, własnego stanowiska danej strony – 9 dni roboczych, a stanowiska każdej organizacji reprezentowanej w Komisji – 11 dni roboczych (art. 3 ust. 10–12 u.T.K.S.G.). Niektóre terminy mogą być zmienione przez Komisję (art. 3 ust. 13 u.T.K.S.G.). Nieprzedstawienie propozycji przez żadną organizację reprezentowaną w Komisji oznacza rezygnację z prawa do ich wyrażenia (art. 3 ust. 14 u.T.K.S.G.).

Uprawnienia Komisji sformułowane zostały w przepisach odrębnych, które zostaną przedstawione w dalszej części artykułu.

Szczególną uwagę należy zwrócić na to, że w Komisji prowadzone są negocjacje dotyczące wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę³³. Nabiera to znaczenia, gdy weźmie się pod uwagę, że co 13 pracownik praco-

³³ Zob. art. 2 ust. 1 ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, Dz.U. nr 200, poz. 1679, ze zm., dalej u.m.w.

wał za minimalne wynagrodzenie³⁴. Negocjacje te rozpoczynają się z chwilą przedstawienia przez Radę Ministrów Trójstronnej Komisji propozycji wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym wraz z terminem zmiany wysokości tego wynagrodzenia³⁵, informacji o wskaźniku cen w roku poprzednim, prognozowanych na rok następny: wskaźniku cen oraz wskaźniku przeciętnego wynagrodzenia, wydatkach gospodarstw domowych w roku poprzednim, wskaźniku udziału dochodów z pracy najmnej oraz przeciętnej liczbie osób na utrzymaniu osoby pracującej najemnie w roku poprzednim, wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w roku poprzednim według rodzajów działalności, poziomie życia różnych grup społecznych, warunkach gospodarczych państwa³⁶, a ponadto przedstawia wysokość przeciętnego wynagrodzenia w pierwszym kwartale roku oraz wskaźnik prognozowanego realnego przyrostu produktu krajowego brutto, (dalej PKB), w terminie do 15 czerwca każdego roku³⁷ (art. 2 ust. 2 u.m.w.).

Wysokość minimalnego wynagrodzenia może być bądź efektem *consensusu* partnerów społecznych bądź arbitralnej decyzji Rady Ministrów. W pierwszym wypadku uzgodnienie wysokości minimalnego wynagrodzenia następuje w terminie do 15 lipca każdego roku wraz z ogłoszeniem w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (art. 2 ust. 3 i 4 u.m.w.). Gdy uczestnicy dialogu społecznego nie dojdą do porozumienia w terminie prawem przewidzianym, wysokość minimalnego wynagrodzenia wraz z terminem zmiany tej wysokości określa Rada Ministrów, do 15 września każdego roku w drodze rozporządzenia. Oczywiście jest, że Rada Ministrów kieruje się propozycją wysokości minimalnego wynagrodzenia skierowaną do prac w Trójstronnej Komisji.

Warto zauważyć, że w Trójstronnej Komisji są prowadzone coroczne negocjacje w sprawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń dla

³⁴ Główny Urząd Statystyczny, *Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2012 r.*, Warszawa 2014, s. 1.

³⁵ Terminy zmiany minimalnego wynagrodzenia zależą od wskaźnika cen. W przypadku gdy wynosi on co najmniej 105%, wyznacza się dwa terminy zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia, od 1 stycznia i od 1 lipca; gdy wynosi mniej niż 105% zmiana wysokości minimalnego wynagrodzenia następuje tylko od 1 stycznia, zob. 3 u.m.w.

³⁶ Tytułem uzupełnienia wskażę, że na warunki gospodarcze państwa składa się sytuacja budżetu państwa, wymogi rozwoju gospodarczego, poziomu wydajności pracy i konieczność utrzymania wysokiego poziomu zatrudnienia.

³⁷ Trójstronna Komisja ma możliwość zmiany terminów, o których mowa w art. 2 ust. 2–5 na wniosek przedstawiciela Rady Ministrów, zob. art. 2 ust. 6 u.m.w. w związku z art. 3 u.T.K.S.G.

pracowników sfery budżetowej³⁸. Propozycję średniorocznych wskaźników na następny rok przedkłada Rada Ministrów w terminie do 15 czerwca każdego roku³⁹. Propozycja ta stanowi przedmiot opinii organizacji związkowych, która winna być przedstawiona w ciągu 20 dni⁴⁰, jednocześnie zawiera ona informację m.in. o prognozowanej dynamice PKB, zmianach cen towarów i usług konsumpcyjnych, wzroście wynagrodzeń w gospodarce narodowej, zatrudnieniu w gospodarce narodowej, zatrudnieniu w państwowej sferze budżetowej, tudzież wynagrodzeniach z roku poprzedniego pozostałych pracowników państwowej sfery budżetowej (*in fine* art. 7 ust. 2 u.k.w.).

Wysokość średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej może zostać uzgodniona w Trójstronnej Komisji albo określona przez Radę Ministrów (art. 7 ust. 4 i 5 u.k.w.). Porozumienie osiągnięte w ramach Trójstronnej Komisji powoduje powzięcie uchwały w sprawie określenia średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, które uwzględnia Rada Ministrów, przygotowując projekt ustawy budżetowej, zgodnie z art. 7 ust. 4 u.k.w. Z kolei brak porozumienia uczestników dialogu społecznego w terminie do 20 lipca powoduje, że Rada Ministrów określa samodzielnie średnioroczne wskaźniki wzrostu wynagrodzeń, kierując się wysokością zaproponowanych średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (art. 7 ust. 5 u.k.w.).

Interesujące jest, że w toku prac Trójstronnej Komisji zostaje przeprowadzana weryfikacja określonych kwot świadczeń rodzinnych w odstępie 3 lat⁴¹. Weryfikację wysokości tych kwot inicjuje Rada Ministrów, przedstawiając Trójstronnej Komisji, do 15 maja, propozycje wysokości kwot świadczeń rodzinnych, z wyjątkiem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, a ponadto wyniki badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin⁴² oraz informację o realizacji świadczeń rodzinnych za okres od poprzedniej weryfikacji i o sytuacji dochodowej rodzin posiadających dzieci na utrzymaniu (art. 19 ust. 1 u.ś.r.).

³⁸ Por. art. 7 w związku z art. 5 ustawy z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. z 2011 r. nr 79, poz. 431, ze zm.; dalej u.k.w.

³⁹ Ustawodawca dopuścił możliwość zmiany terminów, zob. art. 7 ust. 6 u.k.w.

⁴⁰ Konsekwencją nieprzedstawienia opinii jest wygaśnięcie prawa do jej wyrażenia, por. art. 7 ust. 2 i 3 u.k.w.

⁴¹ Tytułem uzupełnienia weryfikacji podlega wysokość świadczeń rodzinnych, z wyjątkiem świadczenia pielęgnacyjnego wraz z progiem dochodowym, por. art. 19 w związku z art. 18 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, Dz.U. z 2015 r. poz. 114, ze zm.; dalej u.ś.r.

⁴² Kwestia ta stanowi przedmiot badań Instytutu Pracy i Spraw Społecznych.

Wysokość kwot progów dochodowego i określonych świadczeń rodzinnych następuje w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów albo rozporządzenia Rady Ministrów w terminie do 15 sierpnia danego roku kalendarzowego. Gdy Trójstronna Komisja poweźmie uchwałę dotyczącą ustalenia wysokości kwot określonych świadczeń rodzinnych w terminie do 15 czerwca danego roku kalendarzowego, Prezes Rady Ministrów ogłasza w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej „Monitor Polski” (art. 19 ust. 2 i 5 u.ś.r.). Jeśli Trójstronna Komisja nie uzgodni w terminie wysokości określonych świadczeń rodzinnych i kwot progowych, to następuje wydanie rozporządzenia Rady Ministrów. Przy wydaniu tegoż rozporządzenia rząd kieruje się propozycjami przedłożonymi Komisji (art. 19 ust. 4 u.ś.r.).

Nie sposób pominąć potencjalnej roli Trójstronnej Komisji przy tworzeniu zbioru praw konsumenta w zakresie dostarczania paliw i energii⁴³. Rola ta sprowadza się do konsultacji przedłożonego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki projektu zbioru praw konsumenta m.in. z partnerami społecznymi⁴⁴.

Prawne formy działania Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

W związku z tym, że Trójstronna Komisja tworzy forum współpracy i dialogu partnerów społecznych, pojawia się problem z określeniem natury prawnej konkretnych wypowiedzi Trójstronnej Komisji oraz stron dialogu społecznego. Zasadniczo prawne formy działania stanowią formę wyrażania woli przez organ administracji publicznej i dlatego formy te mają umocowanie w normach prawa materialnego, procesowego i ustrojowego⁴⁵.

Mając na względzie powyższe, można przyjąć, że do uznania wypowiedzi podmiotu za prawną formę działania wystarczy istnienie substratu materialnego, który autor tego artykułu rozumie jako określenie treści praw i obowiązków stron stosunku prawnego, oraz substratu formalnego, wedle którego określa się tryb działania danego podmiotu⁴⁶.

⁴³ Zbiór praw konsumenta jest dokumentem, który zawiera praktyczne informacje o prawach konsumentów energii elektrycznej i paliw gazowych, por. art. 5 ust. 6e ustawy z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, Dz.U. z 2012 r. poz. 1059, ze zm.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 20 maja 2009 r., sygn. akt Kpt 2/08, OTK-A ZU 2009, nr 5, poz. 78.

⁴⁶ Gwoli wyjaśnienia istnienie norm prawnych nadających uprawnienia w sferze *imperium* powoduje uznanie danego podmiotu za organ władzy publicznej. W konse-

Wobec powyższego należy stwierdzić, że Trójstronna Komisja wyraża swoją wolę poprzez określone prawne formy działania. Wypowiedzi te występują w postaci uchwał, porozumień oraz stanowisk, które jednak nie mają mocy powszechnie obowiązującej.

Podstawową formą prawną działania Trójstronnej Komisji są uchwały z uwagi na kolegialny skład Trójstronnej Komisji. Nie bez znaczenia pozostaje możliwość zaprezentowania opinii przez każdego członka Komisji na posiedzeniu plenarnym, a w określonych przypadkach także korespondencyjnie (art. 10 ust. 4–6 u.T.K.S.G.).

Godne uwagi są uchwały Komisji w sprawie określenia liczby przedstawicieli reprezentatywnych organizacji⁴⁷, powołania stałego lub doraźnego zespołu problemowego (art. 11 ust. 1 u.T.K.S.G.), uchwalenia regulaminu Trójstronnej Komisji (art. 13 u.T.K.S.G.) czy też przekazania sprawy wojewódzkiej komisji dialogu społecznego (art. 2b u.T.K.S.G.).

Kolejną prawną formą działania stanowią porozumienia, zawarte na podstawie art. 2a u.T.K.S.G., między stronami Komisji. Porozumienia te zawierają wzajemne zobowiązania stron, które bądź doprowadzą do wyważenia interesów pracowników, interesów pracodawców oraz dobra publicznego, bądź przyczynią się do rozwoju i zachowania pokoju społecznego (art. 2a ust. 2 w związku z art. 1 ust. 1 i 2 u.T.K.S.G.). Tytułem przykładu warto wskazać, że porozumienia te zawierają postanowienia dotyczące czasu obowiązywania, trybu: dokonywania zmian treści, rozwiązania lub rozstrzygnięcia kwestii spornych, a także określają katalog przypadków wygaśnięcia (art. 2a ust. 3 u.T.K.S.G.).

Szczególną uwagę zwracają porozumienia między stroną pracowników i pracodawców. Istotę tych porozumień – w świetle art. 2 ust. 4 – stanowi bądź zawarcie ponadzakładowych układów zbiorowych pracy, które obejmują ogół pracodawców zrzeszonych w reprezentatywnych organizacjach pracodawców oraz ogół zatrudnionych pracowników u tych pracodawców, bądź określenie wzajemnych zobowiązań strony pracowników i pracodawców⁴⁸.

Kolejna prawna forma działania Komisji ma postać stanowisk przedstawicieli stron dialogu społecznego. Interesująca jest kwestia, że stanowiska te może prezentować samodzielnie jedna strona bądź też razem z innymi

---

kwencji uznanie to pociąga za sobą możliwość kształtowania sytuacji prawnej jednostki m.in. w drodze decyzji administracyjnej.

⁴⁷ Uchwała jest wydawana na podstawie art. 9 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 u.T.K.S.G.

⁴⁸ Interesujące rozważania na ten temat prowadzi E. Wronikowska, szerzej zob. *eadem*, *Uprawnienia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2002, nr 5, s. 23 i n.

stronami dialogu społecznego (art. 2 ust. 1 u.T.K.S.G.). Należy wskazać, że stanowiska te mogą dotyczyć każdej sprawy z zakresu polityki społecznej lub gospodarczej (art. 2 ust. 2 u.T.K.S.G.). Dodatkowo w formie stanowiska można wezwać innego uczestnika dialogu społecznego do zaprezentowania swojego zdania w sprawie, którą uznaje za mającą duże znaczenie społeczne lub gospodarcze (art. 2 ust. 3 u.T.K.S.G.).

Aspekty kolizyjnoprawne w działaniu Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

Do omówienia pozostaje zestawienie obowiązującej regulacji dotyczącej Trójstronnej Komisji z regulacją działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (dalej działalność lobbingowa)⁴⁹. W ocenie autora tego artykułu występuje kolizja między obiema regulacjami prawnymi. Kolizję tą można rozstrzygnąć – pamiętając o aksjologicznych podstawach przyjętej regulacji – jedynie przy wykorzystaniu konstytucyjnej zasady proporcjonalności⁵⁰. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że: *zasada ta kładzie nacisk na adekwatność celu i środka użytego do jego realizacji*⁵¹.

Ocenę zgodności danej regulacji prawnej z zasadą proporcjonalności dokonuje się na podstawie „testu proporcjonalności”. Zdaniem Trybunału, rozpatrując zgodność zakwestionowanej regulacji prawnej z zasadą proporcjonalności, należy zbadać, czy:

- jest właściwa dla osiągnięcia zamierzonego celu,
- jest niezbędna dla ochrony i realizacji interesu publicznego oraz
- cele pozostają w odpowiedniej proporcji do zakresu ciężarów nakładanych na podmioty prywatne⁵².

Podstawową kwestią jest określenie celu powołania Trójstronnej Komisji. Wydaje się, że celem, który przyświecał ustawodawcy, była potrzeba ustawowego uregulowania mechanizmów osiągnięcia: *konsensusu pomiędzy partnerami społecznymi w najistotniejszych sprawach z obszaru polity-*

⁴⁹ Zob. ustawę z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa, Dz.U. nr 169, poz. 1414, ze zm., dalej u.d.l.

⁵⁰ W omawianej sytuacji nie znajdują zastosowania następujące reguły kolizyjne: *lex superior derogat legi inferiori*, *lex specialis derogat legi generali*, *lex posterior derogat legi priori* czy też *lex posterior generali non derogat legi priori speciali*.

⁵¹ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 czerwca 2004 r., sygn. akt SK 21/03, OTK-A ZU 2004, nr 6, poz. 56.

⁵² *Ibidem*.

ki gospodarczej i społecznej⁵³. Natomiast celem uregulowania działalności lobbingowej była konieczność określenia ram prawnych zauważonej praktyki wykonywania tej działalności⁵⁴. Dodatkowo istniała potrzeba określenia dopuszczalnych form i metod wywierania wpływu na przedstawicieli władz ustawodawczych i wykonawczych⁵⁵. Wobec takiego określenia celów regulacji należy stwierdzić, że obie regulacje można uznać za właściwe dla osiągnięcia wskazanego celu.

W następnej kolejności należy zbadać niezbędność danej regulacji w ochronie i realizacji interesu publicznego. Nim nastąpi ocena zakwestionowanej regulacji, trzeba wskazać znaczenia terminów: „interes publiczny” oraz „niezbędność”. Interes publiczny należy rozumieć jako najważniejszą regułę działania państwa w sferze działań ustawodawczych, która jest związana z klauzulą dobra wspólnego (art. 1 Konstytucji.). Z kolei niezbędność regulacji prawnej to wymóg: *stwierdzenia rzeczywistej potrzeby dokonania w konkretnym stanie faktycznym ingerencji*⁵⁶.

Powołanie Trójstronnej Komisji stanowi przejaw ochrony i realizacji interesu publicznego. *Sensu largo* za interes publiczny można uznać dialog społeczny, który jest wyrazem demokratycznego państwa prawnego. Z pewnością demokratyczne państwo prawne jest powiązane z realizacją zasady dobra wspólnego. Znamienne jest to, że dialog społeczny obejmuje ściśle określony krąg podmiotów.

Również umocowanie prawne działalności lobbingowej może zostać uznane za ochronę i realizację interesu publicznego. *Stricte* za interes publiczny można uznać debatę publiczną. Debata ta przybiera formę wysłuchania publicznego (art. 7 ust. 1 u.d.l.), które jest fundamentem demokratycznego państwa prawnego. Jednakże debata publiczna stwarza możliwość uczestnictwa wszystkim zainteresowanym podmiotom w procesie stanowienia prawa.

W świetle powyższych rozważań trzeba stwierdzić, że analizowane regulacje prawne dotyczą tego samego zagadnienia. Tym samym wątpliwości należy rozwiązać przez wskazanie, która z analizowanych konstrukcji spełnia wymóg niezbędności. Wskazanie to nastąpi dzięki pobieżnemu zestawieniu obu regulacji.

⁵³ Zob. *Uzasadnienie do poselskiego projektu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych*, druk sejmowy nr 2020/III kad.

⁵⁴ Szerzej zob. *Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa*, druk sejmowy nr 2188/IV kad.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ Szerzej zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 stycznia 1999 r., sygn. akt P 2/98, OTK ZU 1999 nr 1, poz. 2.

Po pierwsze, działalność lobbingowa może być prowadzona przez każdy zainteresowany podmiot, a nie tylko przez oznaczony krąg podmiotów, jak to ma miejsce w przypadku dialogu społecznego. Po drugie, przedmiot działalności lobbingowej jest nieograniczony, w przeciwieństwie do zakresu przedmiotowego działania Trójstronnej Komisji, który jest definiowany przez zakres działania członków Rady Ministrów, uczestniczących w pracach Trójstronnej Komisji. Po trzecie, zarówno prawne formy działania Trójstronnej Komisji, jak również działalność lobbingowa nie mają wiążącego charakteru dla organów władzy państwowej.

Wobec szerszego zakreszenia prawnych możliwości działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa należy stwierdzić, że kryterium niezbędności spełnia właśnie ta regulacja.

Zmierzając do końca rozważań na temat „testu proporcjonalności”, trzeba wskazać, że ocena, czy cele pozostają w odpowiedniej proporcji do zakresu ciężarów nakładanych na podmioty prywatne jest uzależniona od charakteru zastosowanych konstrukcji prawnych. *Ergo* ustawodawca powinien wybrać takie rozwiązanie legislacyjne, które będzie jak najmniej uciążliwe. Stwierdzić należy, że obie analizowane regulacje pozostają w zgodzie z zasadą proporcjonalności. Autor tego artykułu uważa, że – uwzględniając obie regulacje – regulacja dotycząca działalności lobbingowej jest optymalnym rozwiązaniem.

Podsumowanie

Podstawowe znaczenie dla tego artykułu miało wskazanie statusu Trójstronnej Komisji. Autor prezentuje zagadnienia w sposób systemowy. Jego dociekania nie skupiają się wyłącznie na sferze prawa pracy, ale także na zagadnieniach prawa konstytucyjnego oraz prawa gospodarczego publicznego.

Podkreślenia wymaga fakt, że po raz pierwszy dokonano analizy składu strony rządowej Trójstronnej Komisji. Jednocześnie powiązано uprawnienia Trójstronnej Komisji o charakterze ogólnym z kompetencjami przedstawicieli Rady Ministrów. Dzięki temu powstał katalog działów administracji rządowej, w których Trójstronna Komisja ma prawo wyrażać swoje stanowiska, o ile uzna, że dana sprawa jest istotna.

Przełamaniem dotychczasowej praktyki było wskazanie prawnych form działania Trójstronnej Komisji. Zdaniem autora, mimo że Trójstronna Komisja nie jest organem władzy państwowej, to dzięki wyodrębnionemu substratowi materialnemu i formalnemu można wskazać na formy wyrażania woli przez Trójstronną Komisję. Do prawnych form zaliczono uchwały, porozumienia i stanowiska.

Biorąc pod uwagę fakt, że w chwili obecnej dialog społeczny (szerzej debata publiczna) jest regulowany w Rzeczypospolitej w następujących podstawowych aktach ustawowych:

- ustawie z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw,
- ustawie z 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego,
- ustawie z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- ustawie z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawie z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbiningowej w procesie stanowienia prawa,

powinno dążyć się, aby ta materia była regulowana przez jeden akt normatywny. Dzięki ujednoczeniu prawa ułatwi się dotarcie do treści aktu normatywnego obywatelowi, który obecnie musi się poruszać po wielu pozycjach Dziennika Ustaw, co nie świadczy o wysokiej kulturze prawnej i politycznej prawodawcy.

Bibliografia

- Całka-Lajnert K., *Trójstronna Komisja ds. Społeczno-Gospodarczych jako przykład instytucjonalizacji demokracji*, „Przegląd Prawa Karnego” 2012, nr 4.
- Nauka administracji, Z. Cieślak (red.), Warszawa 2012.
- Rączka K., *Glosa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 maja 1997 r. (sygn. akt U 2/96)*, „Przegląd Sejmowy” 1998, nr 1.
- Skoczyński J., *Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkie komisje dialogu społecznego*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2001, nr 12.
- Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Wronikowska E., *Uprawnienia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2002, nr 5.
- Zalewski T., *Rada Dialogu Społecznego*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 19 lutego 2015 r., nr 34, s. B1.
- Główny Urząd Statystyczny, *Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2012 r.*, Warszawa 2014.
- Związek Pracodawców Polska Miedź, *Uwagi do propozycji założeń do projektu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i wojewódzkich radach dialogu społecznego przedstawione z dnia 19 sierpnia 2014 r.*
- Wyrok TK z 12 stycznia 1999 r., sygn. akt P 2/98, OTK ZU 1999 nr 1, poz. 2.
- Wyrok TK z 14 czerwca 2004 r., sygn. akt SK 21/03, OTK-A ZU 2004 nr 6, poz. 56.

- Postanowienie TK z 20 maja 2009 r., sygn. akt Kpt 2/08, OTK-A ZU 2009 nr 5, poz. 78.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm.
- Ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, Dz.U. z 2014 r. poz. 1502, ze zm.
- Ustawa z 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, Dz.U. z 2012 r. poz. 392, ze zm.
- Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, Dz.U. z 2012 r. poz. 1059, ze zm.
- Ustawa z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, Dz.U. z 2013 r. poz. 743, ze zm.
- Ustawa z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. z 2011 r. nr 79, poz. 431, ze zm.
- Ustawa z 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, Dz.U. nr 100, poz. 1080, ze zm.
- Ustawa z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, Dz.U. nr 200, poz. 1679, ze zm.
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, Dz.U. z 2015 r. poz. 114, ze zm.
- Ustawa z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa, Dz.U. nr 169, poz. 1414, ze zm.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Dz.U. poz. 1252.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Administracji i Cyfryzacji, Dz.U. poz. 1254.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej, Dz.U. poz. 1255.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów, Dz.U. poz. 1256.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Dz.U. poz. 1257.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Dz.U. poz. 1259.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Dz.U. poz. 1260.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Dz.U. poz. 1261.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Skarbu Państwa, Dz.U. poz. 1262.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych, Dz.U. poz. 1265.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska, Dz.U. poz. 1267.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 września 2014 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia, Dz.U. poz. 1268.

Poselski projekt ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, druk sejmowy nr 2020/III kad.

Rządowy projekt ustawy o działalności lobbingowej, druk sejmowy nr 2188/IV kad.